

Bron: [https://www.regiobodeonline.nl/2022/12/gedicht-over-fusillade-te-lezen-bij-monument-](https://www.regiobodeonline.nl/2022/12/gedicht-over-fusillade-te-lezen-bij-monument-emmapiramide/)

[emmapiramide/](#)

Gedicht over fusillade te lezen bij monument Emmapiramide

20 december 2022

Burgemeesters Van Eert en Weststeijn onthullen het gedicht van Frits Koning (midden) dat bij het oorlogsmonument nabij de Emmapiramide te lezen is - Linda Peppelman

ROZENDAAL – Op 13 december 1944 werden tien jonge mannen geëxecuteerd in Rozendaal, dichtbij de Emmapiramide. Frits Koning uit Rozendaal maakte een gedicht over deze gebeurtenis, dat sinds dinsdag 13 december ter plaatse te lezen is. Burgemeesters Carol van Eert van de gemeente Rheden en Ester Weststeijn van de gemeente Rozendaal onthulden 78 jaar na dato de plaquette met daarop de tekst.

De tien mannen zaten in december 1944 gevangen in de kluis van de Rotterdamsche Bank in Velp, tegenover het postkantoor. Ze werden in opdracht van SS-generaal Rauter geselecteerd om te worden doodgeschoten, als represaille voor burgeraanvallen op enkele Duitse wachtposten. Het waren stuk voor stuk heldhaftige, moedige jonge kerels, die geprobeerd hadden zich aan te sluiten bij de geallieerden om te helpen Nederland (verder) te bevrijden.

Leonard Toepoel (22) uit Amsterdam en Reyer van de Haar (25) uit Nijmegen probeerden de Waal over te steken bij Opheusden om zich aan te sluiten bij de geallieerden, die aan de overkant van de rivier bivakkeerden. Ze werden, net als de 19-jarige Josephus Bernardus Radstake uit Schiedam, gearresteerd en in Velp gevangen gezet.

De Groningers Douwe Ruitinga (22) en Willem Jongsma (20) bleken bij een controle in het bezit van plattegronden. Verdacht van spionage werden ze opgepakt en in Velp opgesloten. Anthonius Brand (35) uit Montfoort was 'op weg naar de Britten', maar werd gearresteerd in het Sperrgebied tussen Rhenen en Wageningen. Ook Gerardus Brand (21) uit Berkel en Rodenrijs en Evert Kaper (19) uit Wormerveer werden bij hun poging zich bij de Engelsen aan te sluiten, gepakt en overgebracht naar Velp.

Deze acht zijn in de middag van 12 december 1944 met een vrachtwagen opgehaald. Waar ze de nacht hebben doorgebracht, is niet bekend. Bij zonsopgang van 13 december werden de jongens doodgeschoten en nabij de executieplaats in een massagraf gegooid. Toen het massagraf na de oorlog werd geopend, bleek uit de ingeslagen schedels en andere verminkingen dat de jongens voor hun executie zijn gemarteld. Hun lichamen zijn na de oorlog herbegraven in hun woonplaatsen.

Later op de dag zijn op dezelfde plaats nog twee jongens gefusilleerd. Zij zaten tot dan toe gevangen in Ede. Het waren de Haagse studenten Willem van Balen (22) en David Bakker (21). Eind oktober waren ze naar de Alblasserwaard gereisd om eten te halen voor hun families. Ter plaatse besloten ze om de Lek over te steken en zich aan te sluiten bij de geallieerden. Ze werden gepakt en opgesloten en zijn later ook in Velp ten dood gebracht.

Herdenking

De namen van deze tien oorlogsslachtoffers zijn vereeuwigd op een gedenksteen. Deze steen is op 13 december 1997 door de gemeente Rozendaal geplaatst. Ieder jaar legt het gemeentebestuur van Rozendaal bloemen bij dat monument op 4 mei – Nationale Dodenherdenking. Stichting Velp voor Oranje verzorgt elk jaar op 13 december een korte plechtigheid. Zo ook dit jaar. De burgemeesters van Rheden en Rozendaal legden beiden een bloemen bij het monument, evenals bestuursleden van Stichting Velp voor Oranje, het 4 Mei Comité Velp, Stichting De Geërfden van Velp en scouting De Markesteengroep, dat het monument adopteerde).

Beide burgemeesters onderstreepten het belang van deze jaarlijkse herdenking door de actualiteit aan te halen. Burgemeester Ester Weststeijn

van Rozendaal: "We hoeven de jongere generatie minder uit te leggen over oorlog en de verschrikkingen daarvan dan ons lief is. Het is daarom belangrijk deze herdenkingen tot in de lengte van jaren te blijven doen." Burgemeester Carol van Eert van Rheden noemde de situatie in Iran. "Daar worden mensen door anderen van het leven beroofd omdat ze zich verzetten of juist iets doen voor een ander. Alleen omdat iemand het niet uitkomt. We hebben nog steeds niet geleerd."

Gedicht

Frits Koning uit Rozendaal maakte vorig jaar een indringend gedicht over deze executie. Hij schreef hierover nadat hij een keer helemaal alleen op de herdenkingsplek was geweest. "Het verhaal kwam in de stilte van het bos ineens bij me binnen. Hoe het toen geweest moet zijn." Koning zette zijn gevoel op papier en droeg dit gedicht vorig jaar voor het eerst voor tijdens de herdenking van de fusillade.

Omdat het gedicht de situatie en de sfeer weergeeft, besloot het bestuur van Velp voor Oranje het vast te leggen op een bord bij de herdenkingsplaats. Het bord is bovendien voorzien van een QR-code, zodat belangstellenden makkelijk het verhaal van de gebeurtenissen op deze plek kunnen opzoeken. "Als je het verhaal achter deze tien namen kent, krijgt het monument nóg meer waarde", zegt bestuurslid Gety Hengeveld. Het verhaal is ook terug te lezen op www.wo2velp.nl.

Foto: Linda Peppelman

Foto: Burgemeesters Van Eert en Weststeijn onthullen het gedicht van Frits Koning (midden), dat bij het oorlogsmonument nabij de Emmapiramide te lezen is